του **Γιώργου Παυλόπουλου**

Χωρίς πυξίδα βαδίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι κυρίαρχες δυνάμεις της προς τα μεγάλα ανοιχτά μέτωπα που έχουν μπροστά τους. Εκεί όπου οι μάχες που αναγκαστικά θα δοθούν πρόκειται, σε κάθε περίπτωση, να αποδειχθούν καθοριστικές για το μέλλον της ΕΕ και, φυσικά, για το κοινό νόμισμα που χρησιμοποιούν σήμερα οι 19 από τις 28 χώρες-μέλη της.

Πρακτικά, και χωρίς καμία δόση υπερβολής, αυτή η περίοδος αντιπροσωπεύει τη μεγαλύτερη δοκιμασία την οποία καλείται να περάσει το πιο φιλόδοξο εγχείρημα ειρηνικής καπιταλιστικής ολοκλήρωσης στην Ευρώπη, λίγους μήνες πριν τη συμπλήρωση 70 χρόνων από την υπογραφή της ιδρυτικής συνθήκης της ΕΟΚ στη Ρώμη, στις 25 Μαρτίου 1957. Ένα ορόσημο το οποίο μέχρι πριν λίγα χρόνια θα έδινε την ευκαιρία για χαρές και πανηγύρια, μαζί με ένα νέο γύρο πλύσης εγκεφάλου για το «θαύμα της ενωμένης Ευρώπης», σήμερα αποκτά εντελώς διαφορετικό περιεχόμενο.

Πρόκειται για μία δοκιμασία με χαρακτηριστικά επιβίωσης, η οποία θα έχει ως τελική κατάληξη είτε τη διάλυση της ΕΕ εις τα εξ ων συνετέθη –ενδεχομένως και με βίαιο τρόπο– είτε τη μετατροπή της σε ένα από τα πιο αντιδραστικά μορφώματα στην ιστορία του καπιταλισμού.

Μια πρόγευση αυτού του μορφώματος έχουμε, άλλωστε, πάρει ήδη και μόνο όσοι εθελοτυφλούν δεν το αναγνωρίζουν: Οι πάνοπλοι στρατιώτες και αστυνομικοί που συνόδευσαν τους μαθητές της Γαλλίας την πρώτη μέρα της νέας σχολικής χρονιάς, οι ολοένα πιο δρακόντειοι και αντιδημοκρατικοί τρομονόμοι, η απάνθρωπη αντιμετώπιση των προσφύγων και η συμφωνία-έκτρωμα με την Τουρκία, η διαρκώς αναβαθμιζόμενη εμπλοκή της ΕΕ ή μεμονωμένων χωρών της στα διάφορα πολεμικά μέτωπα του πλανήτη, σε συνδυασμό φυσικά με την επίθεση διαρκείας που έχει εξαπολυθεί κατά του κόσμου της εργασίας και των κεκτημένων που σφράγισαν τα «κοινωνικά συμβόλαια» της παλιάς εποχής αποτελούν εικόνες από το μέλλον που επιφυλάσσει η «ενωμένη Ευρώπη» στις εκατοντάδες χιλιάδες των πολιτών της.

Είναι, με άλλα λόγια, το αντίτιμο που απαιτεί να καταβάλουν προκειμένου να επιβιώσει σε ένα περιβάλλον άγριου και εντεινόμενου διεθνούς ανταγωνισμού. Ακόμη κι έτσι, ωστόσο, δεν είναι βέβαιο ότι θα τα καταφέρει, μιας και οι εξωτερικές πιέσεις και εσωτερικές φυγόκεντρες δυνάμεις που ασκούνται πάνω στο οικοδόμημα είναι πρωτόγνωρα ισχυρές. Το Brexit αποτελεί, αναμφίβολα, ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα. Το γεγονός δε ότι, παρά την κυρίαρχη άποψη, αποτύπωσε σε μεγάλο βαθμό τις διαθέσεις των «πληβείων» της Βρετανίας (οι βασικοί εκπρόσωποι του κεφαλαίου και της αστικής τάξης είχαν ταχθεί υπέρ της παραμονής), καθώς και ο κίνδυνος η πρώτη αποχώρηση στην ιστορία της Ένωσης να πυροδοτήσει ανεξέλεγκτες και επικίνδυνες εξελίξεις, είναι ο λόγος που η διαδικασία θα τραβήξει σε μάκρος –ενώ παράλληλα καταστρώνονται εναλλακτικές επιλογές που θα «πνίγουν» την ξεκάθαρη λαϊκή ψήφο.

Μόνο που ακόμη κι αν αυτό συμβεί, ήδη πληθαίνουν οι κυβερνήσεις που θέτουν δημοσίως και επισήμως ζήτημα αναδιανομής των εξουσιών και αναδιάταξης των ισορροπιών υπέρ των χωρών-μελών και σε βάρος των Βρυξελλών και της Φρανκφούρτης, απειλώντας ότι σε διαφορετική περίπτωση θα ακολουθήσουν πορεία ανάλογη των Βρετανών, όπως εμμέσως πλην σαφώς κάνουν οι χώρες της «Ομάδας

του Βίζεγκραντ» (Πολωνία, Ουγγαρία, Τσεχία και Σλοβακία). Ταυτόχρονα, ενισχύονται κοινωνικά και εκλογικά οι δυνάμεις που θέτουν ευθέως ζήτημα αποχώρησης από την ευρωζώνη και την ΕΕ – έστω κι αν, δυστυχώς, το χρώμα που πολιτικά κυριαρχεί σε αυτό το επίπεδο είναι το μαύρο, κάτι που επιβεβαιώνεται σε όλες σχεδόν τις χώρες.

Στη Γερμανία, για του λόγου το αληθές, το αποτέλεσμα των εκλογών που διεξάγονται σήμερα (Κυριακή 4 Σεπτεμβρίου) στο κρατίδιο του Μεκλεμβούργου-Πομερανίας θα δώσουν ένα ακόμη λόγο στο ακροδεξιό, ξενοφοβικό μόρφωμα της Εναλλακτικής για τη Γερμανία να πανηγυρίζει, να φιλοδοξεί και να τοποθετεί ακόμη πιο ψηλά τον πήχη. Μετά το 24,3% και τη δεύτερη θέση στη Σαξονία-Άνχαλτ τον περασμένο Μάρτιο, το AfD αναμένεται να συγκεντρώσει ανάλογο ποσοστό, ενώ δεν αποκλείεται να ξεπεράσει και τους Χριστιανοδημοκράτες της Μέρκελ, σύμφωνα με ορισμένες δημοσκοπήσεις. Ακολουθεί δε η αναμέτρηση στο Βερολίνο, ενώ τελικός στόχος είναι οι βουλευτικές εκλογές που θα γίνουν σε ένα χρόνο από σήμερα, όπου είναι πιθανό να καταγράψει αποτέλεσμα το οποίο θα αναδιατάξει ολόκληρο το πολιτικό σκηνικό.

Στη Γαλλία, επίσης, το κλίμα προσαρμόζεται στους ρυθμούς των προεδρικών (και βουλευτικών) εκλογών που θα διεξαχθούν την ερχόμενη άνοιξη, σε διάστημα μικρότερο των οκτώ μηνών από σήμερα. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στο πρόσωπο της Μαρίν Λεπέν, η οποία διεκδικεί με πολλές αξιώσεις να βρεθεί σε θέση «οδηγού» στον πρώτο γύρο. Και μάλιστα, χωρίς να προκαλέσει καμία έκπληξη στους συμπατριώτες της και τους Ευρωπαίους οι οποίοι, σε αντίθεση με ότι συνέβη το 2002 όταν ο πατέρας της είχε πετάξει εκτός τον σοσιαλιστή Λιονέλ Ζοσπέν, έχουν αρχίσει να συνηθίζουν στην ιδέα μιας Ακροδεξιάς που όχι μόνο θα είναι αποδεκτός «παίκτης» στην πολιτική ρουλέτα, αλλά θα έχει και πρωταγωνιστικό ρόλο.

Αλλά και στην Αυστρία, η επανάληψη του δεύτερου γύρου των προεδρικών εκλογών, στις 2 Οκτωβρίου (μετά την αποδοχή της σχετικής ένστασης που είχε καταθέσει το Κόμμα Ελευθερίας), είναι πιο πιθανό παρά ποτέ να αναδείξει στο ανώτατο πολιτειακό αξίωμα μιας ευρωπαϊκής χώρας έναν Ακροδεξιό και σφοδρό επικριτή της ΕΕ, του ευρώ και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης –τον Νόρμπερτ Χόφερ– κάτι που θα συμβαίνει για πρώτη φορά μεταπολεμικά.

Φυσικά, στη βάση όλων αυτών των εξελίξεων βρίσκεται η βαθιά και δομική οικονομική κρίση, η οποία μαίνεται και απειλεί χώρες και επιχειρηματικούς γίγαντες, παρά τα εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ που τυπώνει ασταμάτητα η ΕΚΤ. Μια κρίση η οποία καθίσταται πολύ πιο επικίνδυνη για το ευρωπαϊκό κεφάλαιο, καθώς έρχεται να συνδυαστεί με τον άγριο ανταγωνισμό που έχει ξεσπάσει ανάμεσα στα παλιά και νέα καπιταλιστικά κέντρα του πλανήτη – ο οποίος συχνά αποκτά χαρακτήρα ανοιχτού πολέμου, χωρίς αρχές και κανόνες.

Οι «ρουκέτες» που ανταλλάσσουν το τελευταίο διάστημα ΗΠΑ και ΕΕ αποδεικνύουν του λόγου το αληθές. Πρώτοι οι Αμερικανοί –οι δήθεν πιο διαπρύσιοι κήρυκες των ανοιχτών αγορών και της χωρίς σύνορα παγκοσμιοποίησης– έβαλαν στο στόχαστρο ευρωπαϊκές και κυρίως γερμανικές εταιρίες, θέλοντας να προφυλάξουν τους δικούς τους επιχειρηματικούς ομίλους. Τα πρόστιμα-μαμούθ που επιβλήθηκαν στην Deutsche Bank και την Volkswagen ουσιαστικά τους δείχνουν την πόρτα της εξόδου από την υπερατλαντική αγορά, δίνοντας νέα διάσταση στο κύμα του «οικονομικού πατριωτισμού» και επιβεβαιώνοντας για μια ακόμη φορά το αξίωμα ότι σε περιόδους κρίσης το κεφάλαιο τείνει να επιστρέφει στην εθνική του βάση (όσο αυτό είναι δυνατό), αναζητώντας ένα πιο ασφαλές καταφύγιο.

Η απάντηση των Ευρωπαίων δεν άργησε βεβαίως να έρθει: Αρχικά η Google και αυτή την εβδομάδα η Apple δέχθηκαν τον πέλεκυ της επιτροπής ανταγωνισμού της ΕΕ, με πρόστιμα τα οποία πρακτικά ισοφαρίζουν εκείνα που έχουν επιβληθεί στους Ευρωπαίους από την Ουάσινγκτον. Και σαν να μην έφτανε αυτό, Γερμανοί, Γάλλοι και Αυστριακοί έβαλαν και επισήμως «πάγο» στις διαπραγματεύσεις για την Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου (τη γνωστή TTIP), κατηγορώντας ούτε λίγο ούτε πολύ την αμερικανική πλευρά για

...ιμπεριαλισμό που στόχο έχει να πλήξει τα συμφέροντα της ΕΕ και του κεφαλαίου της. Εάν δε σε όλα αυτά προσθέσει κανείς την αναβάθμιση της παρουσίας και της παρεμβατικότητας του ΝΑΤΟ στο έδαφος της Ευρώπης με το επιχείρημα της «ρωσικής απειλής», τις πιέσεις για συγκρότηση ευρωπαϊκού στρατού, την ενεργή εμπλοκή στα μέτωπα του πολέμου στη Μέση Ανατολή, την ανοιχτή πληγή της Ουκρανίας και τα επικίνδυνα παιχνίδια με την Τουρκία του Ταγίπ Ερντογάν, το μείγμα που προκύπτει είναι εκρηκτικό. Ποιος θα παίξει τον ρόλο του πυροκροτητή, άραγε; Οι μαύρες δυνάμεις της αντίδρασης που κυριαρχούν σήμερα ή ένα αναγεννημένο, σύγχρονο, τολμηρό, ασυμβίβαστο και ανατρεπτικό κίνημα από τα κάτω και από τα αριστερά;

Πηγή: ΠΡΙΝ